

HABERLER Lizbon'daki AB Uyuşturucu Ajansından

2006 YILLIK RAPORU: UYUşTURUCU FİYATLARINDA DÜşÜş, YAKALAMALARDA ARTIş

Avrupa'da Uyuşturucu şimdi Her Zamankinden Daha Ucuz

(23.11.2006, LİZBON) **Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (EMCDDA)**, bugün Brüksel'de yayımlanan **Avrupa'da uyuşturucu sorunu hakkındaki 2006 yıllık raporunda** Avrupa sokaklarında yasadışı uyuşturucu fiyatının son beş yıldı düştüğünü, büyük olasılıkla uyuşturucunun artık Avrupa'da her zamankinden daha ucuz olduğunu bildirmektedir. Bu duyuru, Avrupa'da uyuşturucuların sokak fiyatının beş yıllık bir eğilim analizinin (1999–2004) fiyat ortalamalarının çoğu ülkede ve çoğu madde için, bazı durumlarda neredeyse yarı yarıya olmak üzere, düşmekte olduğunu ortaya çıkarmasını takiben yapılmıştır ⁽¹⁾. Araştırma, türünün Avrupa düzeyinde gerçekleştirilen ilk örneğidir.

Avrupa genelinde fiyatlar bu dönemde afyon sakızı (%19), Esrar (%12), kokain (%22) ve kahverengi eroinin (%45) yanı sıra amfetamin (%20) ve ecstasy (%47) için de düşmüştür. 'Gerçek' fiyatları daha hassas olarak değerlendirmek için tüm fiyatlar enflasyona göre düzeltilmiştir. Uyuşturucu fiyatlarına dair uzun vadeli veriler hala yaygın olarak bulunmamakla beraber, eldeki bilgiler, fiyatların son on yıl içinde düşmüş olabileceğini göstermektedir. Örneğin, bazı ülkelerde ecstasy ve kokainin, bugün 1980'lerin sonları ile 1990'ların başlarında olması gerekenden daha ucuz olduğuna dair işaretler bulunmaktadır.

Uyuşturucu fiyatları aşağıda ifade edilen çeşitli faktörlerden etkilenebilmektedir: arzdeki dalgalanmalar, saflık derecesi, ürün tipi ve satın alınan miktar. Fiyat analizleri, yasadışı uyuşturucu pazarının gizli niteliğinden ve veri kalitesi ile veri toplama yöntemlerindeki ulusal farklılıklardan ötürü daha da karmaşık bir hal almaktadır.

EMCDDA, mevcut verilerin aynı beş yıllık dönem içerisinde düşen uyuşturucu fiyatlarıyla, uyuşturucu yakalama vakalarındaki dalgalanan ya da artan eğilim arasında hiçbir doğrudan ilişkiye işaret etmediğini bildirmektedir. Veriler fiyat ile genel uyuşturucu kullanımı seviyeleri arasında da basit bir bağlantıyı ortaya koymamaktadır. Bununla beraber, bugünkü değerlendirme Avrupa yasadışı uyuşturucu pazarının dinamiklerini daha iyi anlamaya ve arz ile talebi azaltacak tedbirlerin etkisini değerlendirmeye yönelik olarak Merkezin ve AB Üye Devletleri'nin gelecekteki çalışmalarına sağlam bir temel oluşturmaktadır.

Avrupa çapındaki uyuşturucu fiyatlarında genel bir düşme eğilimine rağmen, ülkeler arasında önemli farklılıklar rapor edilmektedir. Genel olarak, çoğu ülke afyon sakızı için gram başına 5€ ile 10€ arasında fiyatlar rapor ederken, fiyatlar **Portekiz**'de gram başına 2,3€'ya kadar düşmekte, **Norveç**'te ise gram başına 12€'nun üzerine kadar çıkmaktaydı. Kokain fiyatları arasında da ciddi farklar vardı: bunlar **Belçika**'da gram başına 41€'dan **Kıbrıs**, **Romanya** ve **Norveç**'te gram başına 100€'nun üzerine kadar değişmekteydi. Benzer şekilde, rapor edilen hap başına ecstasy fiyatları **Litvanya** ve **Polonya**'da 3€'ya kadar düşerken, **Yunanistan** ve **İtalya**'da 15€–25€ arasında değişiyordu. En yaygın eroin formunun — **Güneybatı Asya**'dan gelen kahverengi eroin — fiyatları da önemli farklılıklar gösteriyordu: **Türkiye**'de gram başına 12€'dan **İsveç**'te gram başına 141€'ya kadar değişiyordu.

Bugün yorumda bulunan **EMCDDA Başkanı Marcel Reimen**, ifadesinde şöyle belirtmiştir: 'Fiyat, insanların uyuşturucu alma kararını etkileyen pek çok faktörden sadece biridir ve şu anda genel tüketim seviyeleri ile sokaktaki uyuşturucu fiyatları arasında basit bir ilişki görmemekteyiz. Yine de Avrupa'da uyuşturucuların gerçek anlamda ucuzlamasından dolayı kaygı duymak şarttır. Bu, uyuşturucu tüketmeye eğilimli olanların bunları daha

çok kullanacağı anlamına geliyorsa, o halde uyuşturucu almanın sağlık hizmetleri ve toplumlarımıza vereceği hasar açısından nihai bedeli muhtemelen ağır olacaktır'.

Eroin kullanımı ve damar içi madde kullanımı — yeni veriler kamu sağlığına yönelik tehdidin sürdüğüne dikkat çekiyor

Bugünkü rapor, eroinin damar içi kullanımı öngörülebilir gelecekte Avrupa için büyük sağlık sorunları teşkil etmeye devam ederek Avrupa'nın sağlık hizmetleri sistemleri için uzun vadeli bedellere yol açacağına altını çizmektedir. Bu yıl sunulan yeni veriler, bu davranışların 2005'te sunulan görece olarak olumlu değerlendirmesini kısmen sorguya açmaktadır.

Eroin — yakalamalar ve üretimde artış

Avrupa'da tüketilen eroin ağırlıklı olarak, yasadışı afyon arzında hala dünya lideri olan **Afganistan**'da imal edilmektedir. 2005 yılında, bu ülke tüm dünyadaki yasadışı afyon üretiminin tahmini %89'undan sorumluyken (4.100 ton), en son UNODC analizi üretimdeki yeni artışların artık küresel arzın küresel talebi aşmakta olabileceğini göstermektedir ⁽²⁾.

Hala tüm dünyada ele geçirilen en büyük miktarlarda eroin Asya (%50) ve Avrupa'da (%40) ele geçirilmektedir. Avrupa'da ele geçirilen toplam miktarlar 1999'dan beri sürekli olarak artmakta olup, özellikle **Türkiye**'de ele geçirilen büyük miktardaki uyuşturucuya bağlı olarak, 2004'te rekor bir düzeye erişmiştir. 2004 yılında, Avrupa'daki tahmini 46 000 ele geçirme vakasının sonucunda 19 ton eroin yakalanmış olup, bu 2003'te ele geçirilen miktarın %10'dan fazla üzerindedir ⁽³⁾.

Yukarıdakiler hakkında görüş bildiren **EMCDDA Müdürü Wolfgang Götz**: 'Afganistan küresel eroin üretimindeki kilit oyuncudur ve ülkedeki gelişmelerin gelecekte bizim Avrupa'da karşılaşacağımız türdeki uyuşturucu sorununu etkileme potansiyeli bulunuyor. Eroin artık moda bir uyuşturucu olmaktan çıkmıştır ve genel olarak tedavi ve bakıma başlayan sorunlu uyuşturucu kullanıcılarının yaşlanmakta olan bir kesim olduğunu görüyoruz. Ancak uyuşturucu sorunlarının epidemik niteliği bize yeni bir genç neslin eroin kullanımına meyletmesini görebileceğimizi öğrettiğinden, küresel yasadışı pazarda büyüyen bir eroin fazlasının yarattığı tehlikeleri görmezden gelemeyiz', demektedir.

Damar içi madde kullanımı — yayılmaya devam eden bulaşıcı hastalıklar

HIV enfeksiyonu yaygınlığı damar içi madde kullanıcıları EUK'lar arasında, çoğu **AB Üye Devleti, katılmakta olan ve aday ülkede** düşüktür. **Çek Cumhuriyeti, Yunanistan, Macaristan, Malta, Slovenya, Slovakya, Norveç, Bulgaristan, Romanya ve Türkiye**'de EUK'ların yaklaşık %1 veya daha azının enfekte olduğu tahmin edilmekte olup, çoğu Avrupa ülkesinde çalışmalar hala %5'in altında HIV yaygınlığı oranları bildirmektedir.

Ancak uyuşturucu enjekte etmeye atfedilen yeni HIV enfeksiyonları rapor edilmeye devam etmekte olup, bazı bölgelerde ve nüfus gruplarında artmakta olabileceğine dair endişeler bulunmaktadır. EUK'lar arasında tarihsel olarak yüksek HIV yaygınlık oranlarına sahip (%10 civarında veya üzerinde) **İspanya, Fransa, İtalya, Polonya ve Portekiz** gibi ülkelerde, belirli bölgelerde veya EUK alt gruplarında hastalığın yayılmaya devam ettiğine dair işaretler vardır. **Baltık Devletleri**'nde ise, yeni büyük ölçekli HIV salgınları 2001'de doruğa çıkmış görünmekle beraber, yeni veriler, bazı bölgelerde durumun hala kontrol altında olmadığını düşündürmektedir. Bu arada, düşük yaygınlığa sahip bir dizi ülkede — **Lüksemburg, Avusturya ve Birleşik Krallık** — yaygınlık oranlarında küçük ama kaygılandırıcı yeni artışlar rapor edilmiştir.

Uyuşturucuya bağlı bulaşıcı hastalıklara dair endişeler HIV'le sınırlı değildir. Test edilen değişik gruplar arasında önemli farklılıklar bulunmakla beraber, EUK'lar arasında HCV enfeksiyonu yaygınlığı Avrupa'da yüksektir. Her ne kadar genel olarak bu ülkelerdeki EUK'lar arasında seviyelerin daha düşük olması muhtemelse de, **Belçika, Danimarka, Almanya, Yunanistan, İspanya, İrlanda, İtalya, Polonya, Portekiz, Birleşik Krallık, Norveç ve Romanya**'da yeni test edilen bazı EUK örnekleri içerisinde %60'ı aşkın yüksek yaygınlık rapor edilmiştir.

Maddeyi damar içi yöntemle kullanmaya başlayanlar (2 yıldan az bir süredir enjekte edenler) arasında HCV yaygınlığı, bu gruptaki HCV görülme oranı kişilerin enfekte olma oranı için temsili bir gösterge görevi görmektedir. Veriler sınırlı olmakla beraber, **Yunanistan, Polonya, Birleşik Krallık ve Türkiye**'deki yeni örneklerde %40'ın üzerinde rapor edilen yüksek yaygınlık oranları, bu ülkelerde pek çok damar içi maddeyi yeni kullananların hala hızla hastalık kaptığını ortaya koymaktadır.

HIV — önleme tedbirleri genel uygulamaya dönüşüyor

Avrupa'da 1990'ların ortalarından itibaren artan ikame tedavisi hizmeti, HIV'in EUK'lar arasındaki epidemik salgınının ve eroin kullanımının yol açtığı sorunların azaltılmasına önemli bir katkıda bulunmuş gibi görünmektedir. **EMCDDA**, Avrupa'da her yıl ikame tedavisi gören toplam hasta sayısının yarım milyon eşiğini aşmış olduğunu ve opiat sorunu olanların dörtte biri ile yarısının şu an bu gibi bir tedavi görmekte olabileceğini tahmin etmektedir.

Ancak tedavi HIV önleme çalışmalarının yalnızca tek bir unsurunu teşkil etmekte olup, Avrupa'da, 'bu alanda kapsamlı bir hizmet sağlama yaklaşımının başarı olasılığının son derece yüksek olduğuna dair artan bir fikir birliği' bulunmaktadır. Diğer unsurlar arasında bir dizi bilgi, eğitim ve iletişim teknikleri, danışmanlık ve test etme ile bir zamanlar tartışmalı bir konu olan iğne ve şırınga değişim hizmetleri bulunmaktadır. Bu sonucunun niteliği ve kapsamı hala ülkeler arasında farklılıklar göstermekle beraber, bu hizmetler Avrupa'nın çoğunda artık genel uygulama haline gelmiştir.

Uyuşturucuya bağlı ölümler — 'düşen eğilim sekteye uğrayabilir'

EMCDDA, son iki *Yıllık raporunda*, akut uyuşturucuya bağlı ölümlerde süregelen bir düşüş kaydetmiştir: Kayıtlar 2000–2001 (%6), 2001–2002 (%13) ve 2002–2003'ten (%7) olup, olasılıkla tedaviye ve hasar azaltma tedbirlerine erişimin artması ile sorunlu uyuşturucu kullanımı yaygınlığının azalmasından kaynaklanmaktadır. Bu ölümlerdeki düşüş 1995-2000 dönemindeki %14'lük bir artışı takiben gerçekleşmiştir.

Ancak Merkez bugünkü raporunda, 2000'den beri uyuşturucuya bağlı ölümlerin sayısındaki bu düşme eğiliminin sekteye uğramış olabileceğine dair 'kaygı verici göstergelere' karşı uyarılmaktadır⁽⁴⁾. 2003–2004 için elde edilen verilerde, rapor edilen ölümlerin sayısı %3 oranında artmıştır. Merkez, 'bu küçük değişimlerin uzun vadeli bir değişimin habercisi olup olmadığını anlamak için henüz çok erken' olduğunu belirtmese de rapor eden 19 ülkeden 13'ünün belirli bir derecede artış kaydetmiş olması dikkate alınmalıdır.

Avrupa'da her yıl ortalama olarak 7 000 ila 8 000 uyuşturucuya bağlı ölüm rapor edilmektedir. En son veriler, 40 yaşın altındaki yetişkinler arasında tüm ölümlerin %3'üne karşılık geldiklerini göstermekle birlikte, bu rakam **Danimarka, Yunanistan, Lüksemburg, Malta, Avusturya, Birleşik Krallık ve Norveç**'te %7'nin üzerine çıkmaktadır. Bu (asgari) tahminler, başta opioid kullanımı olmak üzere, doğrudan uyuşturucu kullanımına bağlı olup, kazalara, şiddete veya kronik hastalıklara bağlı ölümleri içermemektedir.

Çok gençler arasındaki uyuşturucuya bağlı ölümlere dair genel kaygılara rağmen, gerçekte Avrupa'da tipik bir aşırı doz kurbanı şu an otuzlu yaşlarının ortasındadır. Şehirli erkekler başta olmak üzere, 45'in altındaki erkekler için ise, uyuşturucuya bağlı ölüm başlıca ölüm sebeplerinden biri olarak yer almaktadır. Avrupa'da aşırı doz kurbanlarının yaşı artarken, **yeni AB Üye Devletleri ile katılmakta olan ülkelerin** bazılarında — **Kıbrıs, Estonya, Letonya, Slovakya, Bulgaristan ve Romanya** — yüksek bir oran 25 yaşın altında olup, bu durum olasılıkla bu ülkelerde eroin kullanan kesimin daha genç olduğuna işaret etmektedir.

Bu yılın raporunda yeni olan bir bilgi de, bazı ülkelerin uyuşturucuya bağlı ölümlerin önemli bir oranında metadon bulunduğu dair raporlarıdır (her ne kadar bu ölümlerdeki rolü her zaman açık olmasa da). Metadon ve buprenorfin, ikame tedavisinde en yaygın olarak kullanılan uyuşturucular olmakla beraber, diğer reçeteli ilaçlarda da olduğu gibi, yanlış kullanımı tehlikeli olabilir. Örneğin **Danimarka**'da, uyuşturucuya bağlı 214 ölümden 19'unda rapor edilen zehirlenme sebebi metadon olup, **Birleşik Krallık'ta** da 216 aşırı doz vakasında adı geçmiştir. **Almanya**'da 345 aşırı doz vakası 'ikame maddelerine' atfedilmiştir. **İspanya** aşırı dozların sadece %2'sinin tek başına metadondan kaynaklandığını ama uyuşturucunun sıklıkla başka uyuşturucularla birarada – opioidlere atfedilen ölümlerin %42'sinde ve kokaine atfedilen ölümlerin %20'sinde — bulunduğunu rapor

etmiştir. **EMCDDA**, ikame uyuşturucularının yanlış kullanımına bağlı ölümleri ve bunları çevreleyen koşulları izlemenin önemine işaret etmektedir.

Kokain — artan eğilim sürmekte ama dengelenme belirtileri görülüyor

Avrupa'da kokain kullanımına dair en yeni veriler, uyuşturucuyla ilgili deneyimi az olan bazı ülkeler ve yüksek yaygınlık seviyelerine sahip diğer ülkelerle, geniş bir farklılık ortaya koymaktadır. Ancak en çok etkilenen ülkelerde, artık genel bir artma eğilimi çerçevesinde dengelenme belirtileri görülmektedir (5).

Kokain — küresel üretim artarken önemli rotalar çeşitleniyor

UNODC, küresel kokain üretiminin 2004 yılında yaklaşık 687 tona çıktığını tahmin etmekte ve en büyük kaynak ülkeleri de **Kolombiya** (%56), **Peru** (%28) ve **Bolivya** (%16) oluşturmaktadır. Avrupa'da ele geçirilen kokainin çoğu kıtaya **Güney Amerika**'dan veya **Orta Amerika** ya da **Karayip**'teki ülkeler yoluyla girmekle beraber, **Afrika ülkeleri** de alternatif 'transit rotalar' olarak giderek daha çok kullanılmaktadır.

2004 yılında, ilk veriler Avrupa'da, özellikle Batı ülkelerinde, 74 ton civarında kokain ele geçirildiğini göstermektedir. **İber Yarımadası** gelen kokain için önemli bir geçit olmayı sürdürmekte olup, Avrupa'da yakalanan kokainin yarısından fazlası ya **İspanya**'da ya da **Portekiz**'de ele geçirilmiştir. 2004 yılında, ele geçirme vakalarının toplam sayısının yaklaşık yarısından ve ayrıca yakalanan en büyük uyuşturucu miktarlarından da (33 135 kg) **İspanya** sorumluydu. Diğer yandan, **Portekiz**'de ele geçirilen uyuşturucu miktarı 2003 ve 2004 arasında iki kattan fazla (3 017 kg'dan 7 423 kg'a) artmıştır. 2003 ve 2004 arasında, Avrupa'da tahmini ele geçirme sayısı %36 artarak 60 890'a ulaşmıştır. Bununla beraber, ele geçirilen uyuşturucu miktarındaki %20'lik bir düşüş olasılıkla 2003'te ele geçirilen olağanüstü miktardan kaynaklanmaktadır. Buna rağmen, genel uzun vadeli eğilim muhtemelen hala yukarı doğrudur.

Kokain — kullanım tarihsel olarak yüksek ama Avrupa'da geniş çeşitlilik gösteriyor

EMCDDA, 10 milyon civarında Avrupalının (15–64 yaş arası yetişkinlerin %3'ünden fazlası) hayatında en az bir kez kokain kullanmış olduğunu ve yaklaşık 3,5 milyonun (%1) geçmiş yılda kokain kullanmış olmasının olası olduğunu tahmin etmektedir. Bu rakam Avrupa standartlarına göre tarihsel olarak yüksek olmakla beraber, uyuşturucuyu en az bir kez kullanmış olan nüfusun %14 olduğu ABD tahminlerinden hala önemli oranda düşüktür. 1,5 milyon civarında Avrupalı (yetişkinlerin %0,5'i) geçmiş ayda kokain kullandığını bildirmektedir. Kullanım, kentsel bölgelerde yaşayan genç erkekler başta olmak üzere, genç yetişkinler (15–34 yaş) arasında daha yoğundur.

Kesin rakamlar anlamında, kokain şu anda, amfetamin ve ecstasy'nin çok az üzerinde bir oranla, Avrupa'nın en çok kullanılan yasadışı uyuşturucuları arasında esrardan sonra ikinci sırada gelmektedir. Çoğu ulusal anket, Avrupalı gençlerin (15–34 yaş) %1 ila %10'unun uyuşturucuyu en az bir kez kullanmış olduğunu ve %0,2 ila %4,8'inin de uyuşturucuyu son 12 ay içinde kullanmış olduğu tahminini ortaya koymaktadır. Daha yüksek kullanım oranları, geçmiş yılda kullanım oranlarının %2 civarında olduğu **Danimarka**, **İrlanda**, **İtalya** ve **Hollanda**'da ve %4'ü aşan tahminlerin dikkat çektiği **İspanya** ve **Birleşik Krallık**'ta görülmektedir. Bu iki ülke için, 1990'ların ortası ile sonlarına doğru kullanımda görülen büyük artışları 2001'den itibaren daha dengeli bir durum izlemiştir. Geçmiş yılda kokain kullanımında **Danimarka**, **Almanya**, **İtalya** ve **Macaristan**'daki genç yetişkinler arasında orta düzeyde artışlar gözlenmişse de, henüz geçerli durumu teyit etmek için yeni araştırmalar beklendiğinden bu eğilimin temkinli bir şekilde yorumlanması gerekir.

Kokaine bağlı sorunlar belirginleşiyor

Kokain kullanımındaki artan eğilimde bir dengelenmenin kokaine bağlı sorunlarda da bir dengelenmeye yol açacağı sonucuna varmak yanlış olur. Bir uyuşturucunun ilk kullanımıyla düzenli tüketim alışkanlıkları ve sorunlarının ortaya çıkması arasında genellikle bir zaman farkı bulunur. Kokain kullanımının nispeten yerleşmiş olduğu **İspanya** ve **Hollanda**'da, artık uyuşturucu tedavisi taleplerinin en az dörtte biri kokainle ilgilidir. **Danimarka**, **Almanya**, **Fransa**, **İrlanda**, **İtalya**, **Kıbrıs**, **Malta**, **Birleşik Krallık** ve **Türkiye**'nin hepsi birden tedavi taleplerinin %5 ila %10'unun kokainle ilgili olduğunu rapor etmektedir. Avrupa'da kokaine yönelik yeni tedavi talepleri 1999 ve 2004 arasında kabaca ikiye katlanmış olup, hali hazırda tüm yeni tedavi taleplerinin

%12'si bu uyuşturucuya bağlıdır. Ancak henüz kokain ve krak kokain sorunları için neyin doğru tedavi teşkil ettiğine dair fikir birliği çok azdır.

Avrupa'da kokaine bağlı ölümler hakkındaki bilgiler yetersiz olsa da, bu yılın raporunda saptanan 400'ü aşkın kokaine bağlı ölümün çoğu kokainin nedensel bir rol oynadığını göstermektedir. Dokuz başka ülke neredeyse hiç kokain ölümü bildirmemiş olmakla beraber, **Almanya, İspanya, Fransa, Hollanda ve Birleşik Krallık'ta** tüm uyuşturucuya bağlı ölümlerin %10 ila %20'si kokainle ilişkilidir. **EMCDDA**, kokaine bağlı pek çok ölümün eksik rapor edilmesinin yanı sıra uyuşturucunun kalp damar sorunlarını ağırlaştırma potansiyeline dair de kaygı duyulduğunu ifade etmektedir.

Notes:

- (¹) Bkz. Yorum, 'Avrupa'da uyuşturucu kullanımı her zamankinden daha ucuz'.
(²) *2006 Afganistan Opium Araştırması*, UNODC — <http://www.unodc.org/pdf/execsummaryafg.pdf>
(³) Geç rapor eden bazı ülkeler için oluşturulan tahminlerle, geçici rakamlara dayanmaktadır.
(⁴) Bkz. Bölüm 7, Şekil 13.
(⁵) Bkz. Bölüm 5, Şekil 6 ve 7.

Bu haber bülteni, 'EMCDDA Müdürü'nden Mesaj' ile 'Avrupa'da Uyuşturucular – olgular ve rakamlar' isimli bir özetle tamamlanmaktadır. Bu belgeler ile diğer *2006 Yıllık raporu* haberleri aşağıdaki adreste 23 dilde bulunmaktadır: <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=875>. Rapor için bkz. <http://annualreport.emcdda.europa.eu> (Raporda sunulan veriler 2004 yılına veya mevcut son yıla aittir).